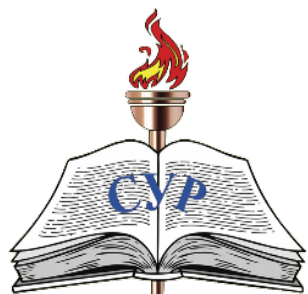

Засуджуємо звірства російської федерації над мирним українським народом!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXIV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 11-12/ ЧЕРВЕНЬ 2024 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

СУР ЗБІЛЬШИВ СВОЄ ПРЕДСТАВНИЦТВО НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Союз українців Румунії (СУР) здобув черговий електоральний успіх на місцевих виборах 9 червня 2024 року, досягнувши своєї мети – посилити свою присутність у структурах місцевого самоврядування в населених пунктах компактного проживання українців. Ми добилися збільшення приблизно на 25% нашого повітового та місцевого представництва!

Для нас це історичний результат, адже ніколи раніше Союз українців Румунії не мав такої великої кількості місцевих обранців у восьми повітах – Арад, Ботошани, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава, Тіміш та, вперше у Караш-Северінському і Тульчанському повітах! Нам не вистачило зовсім трішки для досягнення бажаного результату і в боротьбі за повітові ради, але голоси, отримані нашими кандидатами, мотивують нас з ентузіазмом йти вперед і дивитися в майбутнє з упевненістю та оптимізмом. Часто участь у жорсткій конкурентній боротьбі на такому рівні - це вже само по собі велике досягнення.

Переобрання мерів та радників СУР, а також обрання нових кандидатів, висунутих Союзом, у деяких населених пунктах та повітах уперше, свідчить про високий рівень довіри членів української спільноти до тих, хто представляв і представлятиме їхні інтереси з відповідальністю та відданістю протягом наступних чотирьох років, а також про здатність Союзу українців Румунії послідовно відстоювати як інтереси українських громад, так і інтереси інших мешканців повітів в яких проживають українці.

Незважаючи на виборчу кампанію, в якій домінували великі партії, ми добре впоралися з жорсткою виборчою конкуренцією, досягнувши багатьох помітних успіхів. Так, наприклад, майбутня місцева рада одного з населених пунктів у Марамуреші складатиметься лише з представників трьох сил – двох правлячих партій та СУР.

Ми також раді, що члени української спільноти не дали себе заманити в тенета «добрих людей», які, як завжди, намагалися нас розділити, чинити всілякі перепони, в тому числі безуспішно оскаржуючи кандидатів від СУР до повітових рад, мерій та місцевих рад у різних повітах. Це ті самі люди, багато з них «в конфлікті з законом», які, спокусившись на міраж великих грошей «з бюджету», щосили нама-

25%

Для нас це історичний результат, адже ніколи раніше Союз українців Румунії не мав **такої великої кількості місцевих обранців у 8 повітах** - Арад, Ботошани, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава, Тіміш та, вперше у Караш-Северінському і Тульчанському повітах! Голоси, здобуті нашими кандидатами, мотивують нас упевнено йти вперед і дивитися в майбутнє з ентузіазмом та оптимізмом.

гаються зруйнувати те, чого Союз українців Румунії спільними зусиллями досягнув за ці роки.

Дякуємо всім українцям, які прийшли на виборчі дільниці 9 червня, щоб проголосувати за кандидатів Союзу українців Румунії, а також членам СУР, які своєю небайдужістю, серйозністю, рішучістю та самовідданістю сприяли досягненню цього результату. Ми продовжимо працювати над досягненням наших цілей у період 2024-2028 років: підвищення рівня та якості життя українців Румунії. Об'єднані, разом ми побудуємо ще сильнішу спільноту!

СУР

8-й щорічний Безпековий форум Чорноморського регіону та Балкан

23 -24 травня у Бухаресті відбувся 8-й щорічний Безпековий форум Чорноморського регіону та Балкан. Захід був організований румунським аналітичним центром «Нова стратегія» (New Strategy Center) у партнерстві з міністерствами оборони та закордонних справ. Форум є важливою платформою для поглибленого аналізу найбільш актуальних і складних тем, пов'язаних з міжнародними відносинами, безпековими дослідженнями та оборонними питаннями.

Організатори об'єднали експертів, аналітиків та високопоставлених державних діячів з різних країн світу, загалом понад 160 спікерів та учасників у понад 40 панельних дискусіях.

Присутність такої кількості політичних лідерів, посадовців, аналітиків, науковців, експертів, представників громадянського суспільства та неурядових організацій свідчить про високу репутацію Форуму, на якому обговорювалися ключові питання для регіону та за його межами, – зазначають організатори.

Відкриваючи роботу Форуму президент Центру «Нова стратегія» Йонел Ніцу подякував усім за участь у дискусіях та наголосив на їх важливості в умовах повномасштабної війни Росії проти України. «Цього-горічна конференція сфокусована на війні

проти України у багатьох її аспектах. Ми не цураємося говорити про втому від війни, а також про рішучість Заходу протистояти незаконній брутальній агресії російської федерації проти України», – сказав він.

Румунія продовжить всіляко підтримува-

для багатьох українців, особливо для матерів з дітьми, і продовжуємо підтримувати нашого сусіда, як у військовому, так і в економічному планах. Румунія вже стала одним з основних постачальників енергії після того, як російські атаки пошкодили українські електростанції. Ми готові експортувати в Україну необхідну щоденну кількість енергії, як ми це зробили й для Республіки Молдова», – заявив Марчел Чолаку.

Перемога України над російською федерацією стане перемогою демократії, наголосив прем'єр-міністр України Денис Шмигаль у своєму відео-зверненні до учасників Безпекового форуму Чорноморського регіону та Балкан.

«Важливо не дати росіянам руйнувати все більше і більше. Тому для України сучасні системи протиповітряної оборони є головним пріоритетом. Нам потрібно більше систем Patriot і сподіваємося, що Румунія також зможе зробити свій внесок. Ці системи зараз буквально рятують цивільне населення і допомагають підтримувати повсякденне життя в Україні.

(Закінчення на 5 стор.)

Василь КАПТАРУ
Всесвітня служба Радіо Румунія

ти Україну, – заявив прем'єр-міністр Марчел Чолаку у своєму зверненні до учасників Форуму. Він підкреслив, що наша країна стала одним з головних постачальників енергоносіїв, а також згадав про інвестиції, спрямовані на те, щоб Румунія стала головним логістичним хабом для української продукції. «Перед обличчям цих трагедій Румунія має лише одну можливість – продовжувати всіма силами підтримувати Україну. Ми залишаємося гостинним домом

ми протиповітряної оборони є головним пріоритетом. Нам потрібно більше систем Patriot і сподіваємося, що Румунія також зможе зробити свій внесок. Ці системи зараз буквально рятують цивільне населення і допомагають підтримувати повсякденне життя в Україні.

(Закінчення на 5 стор.)

Василь КАПТАРУ
Всесвітня служба Радіо Румунія

У Румунії запрацював залізничний зерновий термінал, що сприятиме експорту українського збіжжя

У Румунії офіційно запустили залізничний зерновий термінал потужністю 3 млн тонн на рік, який сприятиме пришвидшенню доставлення української агропродукції до порту Констанца і далі на світові ринки.

Новий термінал, вартістю €10 млн був побудований, в рамках державно-приватного партнерства, компанією Grampet Group, найбільшим приватним оператором залізничних вантажних перевезень у Румунії та в Південно-Східній Європі. Як повідомили в компанії, завдяки новим можливостям та сучасним технологічним рішенням термінал стане стратегічним пунктом для перевезення зерна від кордону з Україною до чорноморського порту Констанца.

Потужності комплексу дозволяють одночасно перевантажувати вісім румунських вагонів (європейської колії) та вісім українських вагонів-зерновозів широкої колії. Усі інші термінали в Європі дозволяють перевантажувати щонайбільше два вагони одночасно.

Перевантажувальний комплекс має станцію навантаження вагонів довжиною 128 метрів і станцію розвантаження довжиною 120 метрів загальною потужністю перевантаження 500 тонн на годину.

З огляду на наближення сезону збору врожаю зернових, відтепер більша частина української

агропродукції здійснюватиметься залізницею, що допоможе розвантажити пункти пропуску на румунсько-українському кордоні та дорожній рух в Румунії. Водночас румунська влада вважає, що інвестиція є надзвичайно бажаною з точки зору партнерства та солідарності з Україною, а також з точки зору транспортної безпеки.

Під час заходу Генеральний консул Румунії в Чернівцях Ірина Стенкулеску передала послання міністерки закордонних справ Румунії Лумініци Одобеску, яка зазначила, що відкриття зернового терміналу в Сучавському повіті є ще одним доказом того, що підтримка Румунією української держави, української економіки залишається твер-

дою, послідовною та відданою на рівні влади, громадянського суспільства та приватного сектору. Очільниця МЗС підкреслила, що Румунія підтримала Україну з першого дня агресивної війни, розв'язаної Російською Федерацією і продовжуватиме підтримувати Україну стільки, скільки буде необхідно, в тому числі в процесі повоєнної відбудови.

Глава румунського зовнішньополітичного відомства додала, що державні та приватні ініціативи з розширення транскордонної інфраструктури з Україною відповідають не лише економічним, але й політичним та стратегічним імперативам, зазначивши, що таким чином Румунія робить конкретний внесок в ефективну інтеграцію України до єдиного європейського ринку: «Завдяки інвестиціям та зусиллям, докладеним Румунією самотужки або за підтримки між-

народних партнерів, з початку війни було забезпечено транзит приблизно 37 мільйонів тонн української сільськогосподарської продукції», – зазначила міністерка закордонних справ Румунії Лумініца Одобеску.

Василь КАПТАРУ

Голова СУР прокоментував результати місцевих виборів

Невдовзі після закриття виборчих дільниць голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький прокоментував перші часткові результати, здобуті кандидатами СУР на місцевих виборах 9 червня.

«Перші офіційні часткові дані свідчать про значне зростання, приблизно на 25% повітового та місцевого представництва Союзу українців Румунії! Для нас це історичний момент, ніколи раніше СУР не мав стільки кандидатів на виборах у такій кількості населених пунктів!», – написав Микола-Мирослав Петрецький.

Він наголосив, що спроби залякати членів СУР, незліченні перешкоди у реєстрації кандидатів, з метою змусити вийти з виборчих перегонів або навіть взагалі не брати участі у виборах, не мали успіху. «Навпаки, нам вдалося розширити свою присутність у більшій кількості населених пунктів, ніж коли-небудь раніше. Сьогодні Союз українців Румунії представлений у близько 35 населених пунктах, що є значним прогресом у порівнянні з попередніми виборами, результатом, який робить нам честь і яким ми завдячуємо вам!» – написав голова СУР.

Представник українців у Парламенті Румунії додав, що незважаючи на дуже склад-

ну виборчу кампанію, кандидати СУР не дали себе збити з пантелику чи втягнути в трясовину виборчих ігор, не притаманних для європейської країни. «Ми гідно представили себе перед виборцями, зосередившись на презентації наших проєктів та ініціатив, наголошуючи на відкритому діалозі,

СУР добився значного збільшення кількості своїх представників у місцевих та повітових радах, що відображає зростаючу довіру з боку членів української спільноти, – каже Микола-Мирослав Петрецький. «У багатьох населених пунктах ми досягли рекордних, безпрецедентних результатів, зміцнивши свої позиції та вплив на місцевому рівні. Хоча кількість мерів не збільшилася, там, де наші кандидати балотувалися на цю посаду, ми отримали понад 80% голосів, підтвердивши масову підтримку українських громад. Збережені посади мерів принесли нам приємні результати, нам вдалося витіснити надзвичайно сильних конкурентів, що демонструє стабільність українських громад та якість наших місцевих лідерів», – написав він.

Голова СУР щиро подякував усім, хто віддав свій голос за сурівських кандидатів: «Дякую всім виборцям за мобілізацію, дякую за віру в силу та єдність Союзу українців Румунії! Довіра та підтримка, яку ви нам надали, пов'язує нас у місії наступних чотирьох років. Досягнення на виборах є передусім вашою заслугою, тих, хто повірив у нас і дав нам можливість представляти вас».

європейських цінностях та ідентичності, демократії, правах людини та захисті національних меншин тощо, які поділяє Союз українців Румунії», – зазначив він.

Молдова та Україна готові до переговорів про вступ до ЄС

Європейська комісія оголосила, що Україна і Республіка Молдова виконали умови для початку переговорів про вступ до Європейського Союзу. За даними офіційного Брюсселя, Україна прийняла закон, що визначає правові рамки лобістської діяльності, а також у сфері захисту прав нацменшин, а Республіка Молдова провела зміни в судовій системі. В обох випадках Єврокомісія здійснюватиме моніторинг імплементації нового законодавства, але крок вперед, зроблений двома країнами, дозволяє розпочати переговори про вступ. Наступним етапом після цього є схвалення країнами ЄС рекомендації Єврокомісії в Європейській Раді.

Київ подав заявку на членство в ЄС у лютому 2022 року, щойно після того, як Росія перейшла від багаторічного конфлікту на сході України до повномасштабного вторгнення. Місяцем пізніше Республіка Молдова, чий сепаратистський проросійський регіон Придністров'я викликає тривале занепокоєння після війни на початку 1990-х років, також подала заявку на вступ до ЄС. Європейські лідери офіційно визнали Україну і Молдову кандидатами на членство

рік тому, в червні 2023 року. Після того, як країни ЄС ухвалить рекомендацію Єврокомісії, має бути скликана перша міжурядова конференція за участю Р. Молдова і України, що стане початком переговорів про приведення всього внутрішнього законодавства країни у відповідність до законодавства

головування Бельгії в Раді ЄС наприкінці місяця, президент Клаус Йоганніс відзначив «значні зусилля з реформування», які докладають сусідні Україна та Республіка Молдова у надзвичайно складних обставинах. Він закликав до продовження процесу вступу цих країн до ЄС та організації міжурядових конференцій для початку переговорів з цими країнами до кінця бельгійського головування. Крім того, глава держави неодноразово згадував про підтримку Румунією їхнього європейського курсу.

У середу, 5 червня, інформаційні агентства повідомили, що група з 11 із 27 країн-членів ЄС звернулася до бельгійського головування в Раді ЄС з проханням затвердити рамки переговорів про вступ України та Рес-

публіки Молдова до Євросоюзу, щоб наприкінці місяця можна було скликати міжурядові конференції з цими двома країнами. «Початок переговорів про вступ надасть додаткову мотивацію як Україні, так і Республіці Молдова», – стверджують 11 країн-членів ЄС, включаючи Румунію, у своєму «Спільному листі щодо процесу вступу до ЄС».

Всесвітня служба Радіо Румунія

ЄС. Ці переговори мають завершитися власне вступом.

Наразі в Раді ЄС головує Бельгія, яка хоче провести першу міжурядову конференцію під час свого головування, тобто до кінця цього місяця. Після Бельгії головуватиме Угорщина, яка неодноразово ставила під сумнів доцільність розширення. У четвер, 6 червня на зустрічі з послами ЄС, акредитованими в Бухаресті з нагоди завершення

Виставка «Квітець» Ганни Козелецької і Павла Обрежі у Бухаресті

(Закінчення. Продовження з 9-10 н-ра)

Скульптор Павел Обрежа народився в селі Валя-Перджей Тараклійського району Молдови. У 2007 році закінчив школу в рідному селі, а потім вивчав скульптуру в Коледжі образотворчих мистецтв в Кишиневі. Сьогодні творчість Павла Обрежі представляє як молдовську академічну освіту (АМТАР), так і українську академічну освіту (НАОМА). Скульптор коротко описав свою мистецьку кар'єру: «Я почав займатися ліпленням ще в школі, відвідуючи Коледж образотворчих мистецтв ім. Александра Пладедяле в Кишиневі, після чого отримав ступінь бакалавра в кишинівській Академії музики та образотворчих мистецтв у Кишиневі. Я закінчив магістратуру зі скульптури в Кишиневі. Мені дуже подобається моделювати обличчя, портрети, тому що таким чином я спостерігаю, як найбільший скульптор, яким є природа, працює над людським обличчям. Яких змін зазнає портрет, людина протягом життя? Так, залежно від усього пережитого, створюється портрет, який творить сама матінкаприрода. Я намагаюся передати цей стан, який вдалося зробити природі.»

Скульптура Павла Обрежі в основному представлена творами відлитими з бронзи та кількома теракотовими портретами, які відображають різні думки скульптора від історії до деяких суспільних проблем, почуттів та емоцій. В експозиції були представлені шахи із бронзи на українську історичну тему «Визвольна війна Богдана Хмельницького» та румунську історичну тему «Битва Штефана Великого». Усі скульптури разом створюють коливання емоцій, які м'яко переносять глядача через минуле, теперішнє у майбутнє. Всього на експозиції було представлено 22 скульптури.

Наприкінці нашої розмови Павел Обрежа розповів нам історію його останньої роботи на виставці в Бухаресті, фактичного центрального експонату експозиції: портрета відомого румунського скульптора Константина Бринкуша, виконаного у бронзі: «Цей портрет має цікаву історію. Він був розпочатий, коли я був у Києві, навчався на магістратурі, на другому магістерському ступені. Тоді у мене була своєрідна творча криза, я почав ліпити цей портрет, сказав собі, що мушу зробити Бринкуша. Я почав робити Бринкуша, а потім цей портрет приніс мені кілька замовлень. Так ця скульптура породила інші. Потім через навчання, я мусив поставити цей проєкт на паузу, а згодом почалася війна в Україні і нам довелося виїхати. Цей Бринкуш залишився в глині, загорнутий, залишився в моїй кий-

ській майстерні. Я повернувся за ним, вже через рік і знайшов його все ще таким, загорнутим, цілим. Глина ще була м'яка, гарна для ліплення. Звичайно, я забрав його до Республіки Молдова там невдовзі закінчив, цього разу з новими силами. Таким чином цей портрет я таки довів до кінця, чому дуже радий, бо побачив у ньому бога скульптури.»

Про молодих митців і про їхню спільну виставку в Бухаресті розповів мистецтвознавець Маріус Тіца: «Ганна Козелецька та Павел Обрежа, художники і скульптор, прекрасна історія кохання у дивовижному світі пластичної творчості. Ганна з України, українка, а Павел Обрежа - румун з Республіки Молдова, з району Чадир-Лунга. Вони познайомилися в Києві, під час навчання, або якщо поважати історичну правду, вони зустрілися в Могошоаї, у Румунії, зви-

пейзажі, дуже багато пейзажів, пейзажів зустрічі весни із зимою або з літом, коли світло дуже м'яке і блякне чи то на снігу, чи то на траві. Овочі та фрукти, які ми восени збираємо на нашому столі, також є улюбленими темами її творчості.»

Говорячи про молдовського скульптора Павла Обрежу мистецтвознавець Маріус Тіца вказав на його талант і особливий стиль. «Павел є скульптором із зовсім іншою формою пластичного вираження. Він приходить зі своїм ідеальним стилем інтенсивної експресії й окреслює серію дуже сильних сюжетів, тому що він чудовий портретист у скульптурі. Це особливий талант для будь-якого творця образотворчого мистецтва, цей талант портретиста він демонструє в своїй скульптурі. Він чудовий моделювальник, я колись казав, що він працює у форматі 10D, тобто всіма 10

пальцями моделює обличчя. Схожість дуже хороша, і вона насправді виходить за рамки схожості з персонажем, якого він зображує, тому вся його робота має дуже виразний алегоричний характер. Я пам'ятаю історію з цією головою Бринкуша, яку я досі вважаю портретом Бринкуша, якого нам дуже бракувало. Він близький до Мойсея, близький до біблійного світу. Мені також пригадується портрет Емінеску, скульптура більших розмірів, майже пам'ятник громадського форуму, без сумніву, в якому знову відчувається сила портретної експресії в цій пластичній галузі скульптури. Далі – фігури на шаховій дошці, які тут набувають впізнаваних портретів. Це шахівниця з фігурами з битви під Васлуєм звісно ж, Штефана Великого та його супротивниками – турками-османами. Інша шахівниця розповідає про повстання Богдана Хмельницького, також впізнавані портрети вписані в геополітичну ситуацію.»

Маріус Тіца відзначив і геополітичний відбиток на долі двох молодих митців. «Поза цією сферою прекрасного, зустріч двох прекрасних молодих людей, їхня сім'я є вираженням геополітики нашого регіону. Вона з України, він з Молдови, вони зустрілися в Румунії, навчалися в Україні і працюють в Республіці Молдова, де зробили дуже гарну кар'єру, мають майстерню, де можуть спокійно працювати в районі Чадир-Лунга,

так близько до Румунії і так далеко від Європи. Це двоє молодих людей з блискучим майбутнім, які показали на своїх виставках в Бухаресті свою серйозність, свій талант, продемонстрували, що є митцями з дуже гарним майбутнім, котрі знайшли своє заслужене місце на вершині мистецької слави».

Василь КАПТАРУ

Всесвітня служба Радіо Румунія

Виставка "Квітець"
(Фото: www.facebook.com/kozeletska)

чайно ж, у творчому таборі. Живописець і скульптор спілкувалися, вони сподобалися один одному і дивовижний світ мистецтва викликав вібрації в душах цих двох молодих людей, зовсім молодих творців, художників, візуальних митців. Ганна малює гарно, пастельними кольорами, впевнений, інтенсивний живопис, світлими кольорами, які окреслюють гру світла, що трансформується в надзвичайно гарні кольори, які Ганна накладає на полотно, щоб окреслити

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ ПІДТРИМУЄ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОГО ВІДДІЛУ КЛУЗЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

7 червня на Філологічному факультеті Клузького університету ім. Бабеша Бойої відбулася церемонія нагородження студентів, які представили доповіді на Науковій сесії студентів, магістрів і докторантів, що відбулася 24 травня 2024 року. Уже традиційно, наукова сесія з року в рік об'єднує студентів, захоплюються різними темами, що включають широкі галузі досліджень (мова, література, культура та цивілізація, діяхронічні та синхронічні зв'язки), котрі представляють присутнім результати своїх досліджень, даючи можливість щоразу плідно обмінюватися ідеями між студентами та викладачами-координаторами.

І цього року студенти спеціалізації «Українська мова та література» кафедри Слов'янських мов та літератур, представили дуже цікаві та змістовні роботи, а кращі з них були нагороджені:

Перша премія – студентка третього курсу Джессіка Білчек, яка представила доповідь «Мотив віри і невіри у творчості Івана Франка», яку координувала лектор д-р Міхаела Гербіл. Це була надзвичайно складна робота з численними релігійними та філософськими поглядами, що свідчить про дуже добре знання обговорюваного питання.

Друга премія – студент другого курсу Іван Папарига, який представив дуже цікаву та задокументовану роботу про «Парфумерну індустрію в Україні», під керівництвом лектора д-р Крістіни

Сілагі, здійснивши подорож у минуле, починаючи з моменту виникнення в 1954 році першої парфумерії в Харкові, відомої як «Парфумерія Ефект», а потім, у 1960 році, Парфумерної фабрики у Львові.

Друга премія – Серджиу Шофінец, який слідуючи по лінії філологічних досліджень, представив роботу «Вплив угорської мови на українську говірку в Реметах (Марамуреш)», яку координував доцент д-р Іван Гербіл. Робота була зосереджена на представленні цілої низки аспектів, пов'язаних з історією населеного пункту Ремети, присутністю угорського населення в цих місцях,

наслідками співіснування двох мовно різних спільнот на одній території.

Третя премія – доповідь студента Міхая Романюка «Криза Голодомору в українській літературі», координувана лектором д-р Міхаєлою

Гербіл. У роботі згадується один із найчорніших періодів в історії України — Голодомор 1930-х років, який за своїми жахливими наслідками можна порівняти з Голокостом.

Як зазвичай Клузька філія Союзу українців Румунії підтримує студентів спеціалізації «Українська мова та література», вручивши їм призи у вигляді книжок.

www.uur.ro

8-й щорічний Безпековий форум Чорноморського регіону та Балкан

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

Я хотів би висловити особливу подяку Румунії та румунському народу, особливо за допомогу у зміцненні нашої обороноздатності та за транзит української продукції через румунську територію для забезпечення глобальної продовольчої безпеки. Ми високо цінуємо запевнення, що Румунія буде поруч з Україною стільки, скільки буде потрібно до повної перемоги».

Вступ Р. Молдова та України до ЄС перетворить Чорноморський регіон на зону економічного процвітання та безпеки, а Румунія підтримує ці дві країни на їхньому європейському шляху, – заявив, своєю чергою спікер Сенату Румунії Ніколае Чуке на 8-му Форумі безпеки Чорноморського регіону і Балкан. «Усім зрозуміло, що Чорне море наразі є регіоном великого інтересу, який характеризується безліччю викликів – від політичної нестабільності до зловмисної діяльності росії, від енергетичної залежності до економічних показників, які, однак, є значно нижчими за реальний потенціал. Більше того, в Чорноморському регіоні Україна зараз бореться за демократію і свободу, за захист світу, заснованого на правилах і за безпеку всіх нас», – сказав Ніколае Чуке.

Усі члени НАТО повинні намагатися краще підготувати Україну до оборони і надати ті можливості, які вони мають у своєму розпорядженні, – вважає колишній командувач силами Північноатлантичного альянсу в Європі Філіп Брідлав, який додав, що лише Румунія може приймати рішення про надання Україні ЗРК Patriot. «Я не хотів би давати індивідуальну відповідь щодо кожної окремої країни, тому що, якщо ви пам'ятаєте, стаття 3 Північноатлантичного договору говорить, що ви повинні готуватися до власної оборони, а потім розбудовувати потенціал для допомоги союзникам. Отже, Румунія повинна краще думати про себе. Але потім, якщо вона зможе і якщо військові вирішать, то, можливо, було б доречно розглянути питання про передачу такої системи».

Західні держави повинні об'єднатися для надання фінансової, економічної та військової підтримки Україні, щоб не дозволити російській федерації виграти цю війну, застеріг відомий американський економіст Нуріель Рубіні. «Якщо Сполучені Штати і Європейський Союз не в змозі підтримати країну, котра знаходиться в їхній геополітичній або географічній сфері впливу, то що станеться з Тайванем? Китай скаже, що якщо європейці не можуть захистити когось на власному континенті, то вони можуть захопити Тайвань і ніхто й пальцем не поворухне».

Генеральний директор Центру «Нова стратегія» Джордже Скутару наголосив на необхідності допомагати Україні виграти війну проти росії. «Румунія та Європа переживають дуже напружений рік виборів. Ми повинні бути обережними щодо всіляких дестабілізуючих дій, дезінформації, що надходить з російської федерації і мають на меті негативно вплинути на підтримку України з боку всіх країн ЄС і НАТО, але в той же час створити й внутрішні проблеми. Підрив згуртованості всередині НАТО й Європейського Союзу є однією з головних цілей російської федерації. Ми повинні продовжувати політику підтримки України, тому що Румунія, як ви знаєте, не має іншого варіанту. Інший варіант – це мати росіян на кордоні, в гирлі Дунаю, або, що ще гірше, на Пруті. І тоді, наша мета: щоб між нами і російською федерацією залишалася незалежна, демократична Україна, здатна чинити опір і підтримувати себе як незалежна держава».

Цьогорічний форум був присвячений передусім наслідкам війни росії проти України. Були обговорені масштаби та інтенсивність російських військових дій в поєднанні з наслідками енергетичної та економічної криз, а також невизначеність щодо подальшого потоку західної військової та економічної допомоги Україні.

ЦІКАВО ЗНАТИ...**Нашим учням про історію України****Урок 2:
Господарське життя
східнослов'янських племен****I. Прочитай уважно текст:**

♦ Давні слов'яни облаштовували невеликі (від 7 до 30 господарств) неукріплені поселення, а також укріплені городища. Свої житла слов'яни будували з дерева, заглиблювали їх наполовину в землю, для тепла та міцності. Посередині хати розташовувалися **печі** – для обігріву житла і приготування їжі. Печі були без **димарів**, дим виходив через отвори в даху. Недалеко від будинку обов'язково споруджувалася яма – **льох**, де слов'яни зберігали зерно та інші продукти.

♦ Території, яку займали східні слов'яни властиві **природно-кліматичні умови**: повноводні ріки, родючі ґрунти, густі ліси, заселені різноманітною звіриною і птицею.

♦ Археологічні довідки говорять про те, що основним заняттям східних слов'ян в II-V ст. було **землеробство**. Вони сіяли просо, жито, пшеницю, льон і інші культури. Для обробки землі застосовувалось **рало**, **мотика**, **серб**, **коса**. Пізніше з'явився плуг із залізним лемішем.

♦ Слов'яни займалися також **присадибним скотарством**. Вони розводили велику рогату худобу, коней, свиней, полювали на хутрових звірів (хутра були цінним товаром). Одночасно займалися **рибальством**, **боргництвом** (примітивним бджолярством), у лісах збирали гриби та ягоди.

♦ Найбільш поширеним ремеслом у слов'ян було **ковальство**, **залізоробне ре-**

месло, **гончарство**, **прядіння**, **чинбарство** і **ткацтво**. Також, володіли й таємницями **ювелірного ремесла**. В побуті вживалися скляні вироби (кубки, туалетні флакони та ін.) місцевих майстрів.

♦ Слов'яни були пов'язані **інтенсивною торгівлею** з Центральною Європою та Причорномор'ям. Про це свідчать численні знахідки археологами римських та візантійських монет. (оброблений матеріал – джерело, **Історія України. Підручник 7 клас. В.С. Власов, 2015р.**).

Ремесло – тут, професія
рало – старовинне примітивне знаряддя для оранки землі, попередник плуга.

Мотик – сапа

Чинбарство – кушнірство, шевство, лимарство

Лимарство – ручна праця, виробництво з вичиненої шкіри-сириці (лимарщини) дрібних шкіряних речей (кінської зброї, ремнів, гаманців, рукавичок тощо).

Гончарство – обробка глини та виготовлення різноманітного кухонного посуду, а також цегли та іншої кераміки.

Ювелірне ремесло – це виконання художніх творів з дорогоцінних металів (золото, срібло, платина) а також деяких кольорових у поєднанні з дорогоцінним камінням, перлами, склом т.і

Кубок – чарка

II. Перевір себе та запам'ятай інформацію виконуючи вимоги:

♦ Поселення східнослов'янських племен охоплювало господарств.

♦ Свої житла слов'яни будували із:

- дерева

- пруття

♦ У кожній хаті знаходився:

- піч

- димар

- льох

♦ Зерно слов'яни зберігали у *****.

♦ Природно кліматичні умови це:

_____ ріки

_____ ґрунти

_____ ліси

♦ Основне заняття слов'ян:

Землеробство

Торгівля

♦ Слов'яни займалися, також:

С *****

Р *****

Б *****

♦ Інші ремесла якими володіли слов'яни:

К *****

З *****

Г *****

П *****

Ч *****

Т *****

♦ Туалетні флакони належить до ***** ремесла.

♦ Монети, які були знайдені на території східних слов'ян:

Примітка! Кожна правильно виконана вправа оцінюється в 10 балів. Перемагає учень, який направ **100 балів**. Успіху!

Анка МАЙДАНЮК ШТЮБІАНУ

ВІДКРИЙМО СЕРЦЯ ДЛЯ ДОБРА

Під таким гаслом за ініціативи Оксани Довгун 21 квітня 2024 року у залі Будинку культури та дозвілля Косівської міської ради відбулась благодійна акція на підтримку реабілітаційно-відпочинкового табору «З любов'ю в серці» для воїнів-захисників України.

Уже десять років українські воїни мужньо обороняють рідну землю від рашистських загарбників. Тисячі героїв віддають своє життя за свободу, територіальну цілісність, суверенітет і незалежність України. Тисячі захисників потребують підтримки.

Від допомоги фронту залежить багато, ось чому усі небайдужі, люди доброї волі роблять все можливе і неможливе, щоб підтримувати наших бійців.

Не стоїть осторонь і кредитна спілка «Косівська» під керівництвом Оксани Довгун, яка на сьогоднішній день провела 29 благодійних акцій в підтримку Збройних Сил України.

Працівники кредитної спілки, письменники, члени Клубу інтелігенції ім. І. Пелипейка, колективи «Сонячної струни» та «Осіннього золота», волонтери зібралися на цей захід, щоб долучитися до благодійної справи і внести свою лепту в перемогу України над жорстоким ворогом. Серед присутніх був і виконуючий обов'язки голови Косівської райдержадміністрації Василь Жмендак.

«Сьогодні ми всі заглянемо в історію, без якої не було б сьогодні. Для вас прозвучать пісні, написа-

ні в різні часи нашої визвольної боротьби, які співали наші батьки, діди, прадіди, але слова і мелодію яких назавжди «запозичили» окупанти, переробивши їх на свій лад. Розігруватиметься благодійна лотерея з цінними призами з метою збору коштів нашим захисникам, які проходять реабілітацію в таборі», – такими словами відкрила захід Оксана Довгун – голова Правління кредитної спілки, модераторка.

Всечесний отець-декан Роман Іванюлик, настоятель церкви св. Василя Великого м. Косова, провів церемонію спільної молитви та благословення, а також висловив свою вдячність тим, хто кожного дня впевненими кроками наближає нашу перемогу, хто вкладає свої зусилля та час у підтримку української

армії, а особливо волонтерам за їхній великий внесок та безкорисливе прагнення допомогти іншим.

Про історію створення табору та про його діяльність розповіла засновниця проєкту – Тетяна Костинюк. У волонтерську діяльність вона включилася з початком антитерористичної операції на сході України, очоливши громадську організацію «За покликом серця», щоб допомагати воїнам Збройних Сил України, підтримати та стати надійним плечем опори тим, хто цього потребує.

Згодом визріла ідея започаткувати благодійний проєкт для спрямування коштів на реабілітацію демобілізованих. Волонтерський благодійний проєкт Тетяни Костинюк і Оксани Соколюк увінчався успіхом і в червні 2015-го року реабілітаційно-відпочинковий табір для бійців АТО «З любов'ю в серці» прийняв перших бійців.

Табір розташовувався в мальовничому місці серед гір в селі Розтоках Косівського району на базі туристично-відпочинкового комплексу «Стожари», господар якого безоплатно віддав його для користування, але утримання цього комплексу та діяльність здійснюється за рахунок благодійної і волонтерської допомоги та підтримки простих людей, самих бійців, кошти яких спрямовані для оплати транспорту, комунальних послуг, продуктів харчування та на культурно-відпочинкову програму табору.

(Далі буде)

Марія ПОРОХ,

членкиня Клубу інтелігенції

ім. І.Пелипейка та

РО «Просвіта», м. Косів

ДО ШКОЛЯРІВ ЗАВІТАЛА ДИТЯЧА ПИСЬМЕННИЦЯ АДЕЛЯ ГРИГОРУК

11 квітня 2024 року в бібліотеці для дітей м. Косова відбулася зустріч із сучасною дитячою письменницею, членкинею НСПУ, НСЖУ та НСКУ Аделею Григорук, відомою не тільки на Прикарпатті, в Україні, але й за межами нашої держави. Вона є частою і бажаною гостею у школах, бібліотеках, дитячих садках Косівщини, Вишниччини, Путильщини, Верховинщини, Коломийщини, Рахівщини, Тлумаччини, де діти читають її вірші та співають пісні.

Мала честь бути запрошеною на цей захід. Відвідувати дитячі заходи мені приходилось не дуже часто, але ця зустріч зі школяриками мене зворушила. Завітавши в бібліотеку, я немовби потрапила в світ свого дитинства, світ казки. Приємно була вражена, бо зараз тут зовсім по-сучасному: книжкові стелажі з чарівними назвами – «Відгадай, з якої ми казки?», «Мандрівка в країну дитинства», «Мозаїка книжкових новин», «Тобі, Кобзарю, наш уклін», «Подорож до країни словникової», тематична виставка книжкових видань, періодичної літератури бібліотеки, настільні ігри, які зацікавлюють і захоплюють дітей.

Раптом затамовую подих – на порозі світлиці усміхнені школярики. Це вони – учні 2 класу Косівського навчально-виховного комплексу I ступеня зі своєю учителькою Ольгою Василівною Гавриш прийшли на зустріч із Аделею Григорук, яку добре знають за прочитаними її книжками «До нас іде Миколай», «Казочки для Тарасика», «Хто мій друг», «На рідній землі». Захід організували бібліотекарки Валентина Фокшей та Світлана Семанишин з метою особистого знайомства дітей з письменницею та її творчістю, з новими дитячими віршами та казками.

Дітки займали свої місця, допитливо зупиняючи погляд на викладці літератури під назвою «Казковий світ з-під пера Аделі Григорук».

Валентина Іванівна – провідна бібліотекарка, представила другокласникам відому і талановиту краянку Аделю Григорук, яка народилася на Прикарпатті – в селищі Обертині Тлумачького району. Розповіла, якою допитливою зростала маленька Аделя, як цікавилася, що там її двоюрідний братик мудрує над книжками і зошитами, захоплювалася казковими оповідями батька, чарівними піснями мами. Вже в чотири роки була безмежно щасливою, бо самостійно почала читати казочки та навіть і творити їх. Її дитячу уяву захоплювали оповіді про котиків і собачок, зайчиків та ведмедиків. Сталося так, що дитячі мрії Аделі перенеслися в її доросле життя й втілилися в книгах для дітей.

Перша книжка «Казочки для Тарасика» побачила світ у 2011 році і присвячена внучкові Тарасикові. А далі вийшли друком збірки «До нас іде Миколай» (казки), «Хто мій друг?» (загадки), «Ростить великі» (казки), «На рідній землі» (поезії), «Найдорожчий скарб» (казки), «Лийся, пісенько крилата» (дитячий пісенник). Саме ці книги вчать дітей любити рідний край, свою українську мову, поважати батьків, цінувати любов, чесність, дружбу і доброту та пам'ятати, що добро завжди перемагає зло.

Зустріч проходила захопливо – між школяриками та Аделею Григорук велася жвава розмова. Дітки щиро ділилися своїми мріями про майбутні

професії, називали прочитані книги, говорили, що найбільше чекають перемоги і миру.

Учні з великою уважністю слухали розповідь, висловлювали свої думки. Їм було цікаво, що твори письменниці друкуються не тільки в Україні, але й в Румунії (журнал «Дзвоник»), Канаді (журнал «Розумники») та навіть у далекій Австралії («Наш український дім», науково-популярний часопис для вчителів України та діаспори). А чарівні казочки – «Зайчик Побігайчик і котик Мурчик», «Казочка про гарбузове зернятко», «Казка про Муравлика», «Казка про старого черевика», «Лісова розбійниця», «Сміливий горобчик», «Як Бровчик, Сірко і Буцик зірку шукали», «Як зайчик і білочка стали друзями» – звучать в аудіозаписах у виконанні професійних українських та зарубіжних артистів та дикторів. Кілька аудіоказок Аделя Григорук подарувала бібліотеці та другокласникам.

Аделя Григорівна читала свої нові казки, вірші, у захопливій формі загадок знайомила читачів зі світом природи, а спостережливі і кмітливі школярі відгадували, про кого чи про що йде мова. Вражала активність, цікавість та допитливість діток, які задавали безліч запитань, на які отримували не менш цікаві відповіді. Особливо сподобалися школярикам «арифметичні вірші» Аделі Григорук, які вони уважно слухали і намагалися якнайшвидше розв'язати.

Своїми талантами потішили письменницю вихованці школи – Катерина Беньковська, Максим Шевченко, Станіслав Маципула, Вероніка Петрук та інші, які із великим задоволенням і натхненням читали вивчені напам'ять її вірші.

Підсумовуючи зустріч, Валентина Іванівна наголосила читачам, що різножанрові вірші Аделі Григорук дають змогу дівчаткам і хлопчикам дізнатися про Україну, рідну мову, будні та свята народу, пізнати себе, своїх братиків і сестричок, матусь і татусів, дідусів і бабусь, вчать розрізняти добро і зло, цінувати дружбу, допомагати близьким, поважати старших. А ще познайомитися зі звірами, птахами, тваринами, які розмовляють, працюють, граються, сумують і радіють.

Аделя ГРИГОРУК

«ПРО МИЛИХ МАТУСЬ І ЛЮБИХ БАБУСЬ»

МАТІНКА МОЯ

*Матінко моя рідненька,
Ти як сонечко ясененьке.
Всіх серденьком зігріваєш
І про кожного з нас дбаєш.*

НА СВЯТО

*Нині дівчинка Діанка
Вдягне гарну вишиванку,
А на ній – такий узір,
Що усім чарує зір.*

*Взує нові черевички,
Заплете в косички стрічки.
Разом з мамою і татом
В дитсадок підуть на свято.*

У БАБУСІ

*Ладки-ладоньки-ладусі,
Йдемо в гості до бабусі.
Як зраділа нам бабуся,
Обніма мене, Вікусю!*

*Дуже нас бабуся любить
І цілує, і голубить,
Пригощає пиріжками
І солодкими грушками.*

*Ми бабусі помагаєм,
Огірочки поливаєм,
Завертаєм квочку з грядок –
Має бути скрізь порядок.*

КРУГЛІ МЛИНЧИКИ

*Круглі млинчики маленькі,
Наче сонечко, тепленькі.*

*Їх кому спекла бабуся?
Ну звичайно, для Ганнусі!*

*Внучка млинчик їсть смачненький
Й підростає поволеньки.*

Барвисті сторінки дитячих книг письменниці, ілюстрації до яких створив художник Антон Григорук, відкривають багатство і красу нашої природи.

Завершенням цієї незабутньої зустрічі були дарчі підписи письменниці на книгах (тут зазначу, що котрась із дівчаток, не маючи дитячої книжки, принесла для автографа книгу А. Григорук для дорослих – «На відстані слова») та вручення Аделею Григорівною книжок для бібліотеки і школи. На одній із книжок вона написала: «Шановній Ользі Василівні та її допитливим школярикам із побажаннями нашої Перемоги, щасливого дитинства хлопчикам і дівчаткам і – щоб лунала пісня на нашій мирній землі!».

(Закінчення на 15 стор.)

Марія ПОРОХ,

XIV-й конкурс «Історія та традиції українців Румунії»

24 -26 травня у Сучаві, в приміщенні місцевого Національного коледжу імені Міхая Емінеску відбувся XIV-й конкурс «Історія та традиції українців Румунії», організований за традиційної підтримки Союзу українців Румунії, який покрити всі витрати на проїзд, проживання та харчування учасників. Це змагання, включене до Календаря національних шкільних олімпіад і фінансоване в рамках програми Міністерства освіти – 2024, цього року зібрало вражаючу кількість конкурентів – понад 130 юних українців з Ботошанського, Сучавського, Марамуреського і Тіміського повітів.

«Історія та традиції українців Румунії» – це освітня ініціатива, під час якої учні презентують свої есе та фотографії, виконують пісні, танці або сценки про історію, традиції, звичаї та обряди українців Румунії, а також представляють художні особливостями народного одягу, як важливого елементу матеріальної та художньої спадщини, успадкованої від своїх дідів та прадідів. Змагання, яке проводилося як в очному, так і в дистанційному форматі, було поділене на чотири категорії: «Фотографія», «Есе на тему "Ми цінуємо наші скарби"», «Презентація місцевого звичаю» та «Презентація народного костюму».

Учні середніх та старших класів, які взяли участь у конкурсі, продемонстрували високий рівень знань, підготовки та пристрасть до історії, традицій та культури української спільноти Румунії. Поєднуючи в собі елементи української мови та літератури, історії, музичної освіти та релігії, конкурс став святом таланту, виконавської майстерності та любові до національної культури, рідної мови та історичного минулого українського народу.

Конкурс став справжнім дійством культури та освіти, святом української ідентичності та традицій, вкотре продемонструвавши силу та красу культурного різноманіття. У журі, що складалося з мистецтвознавців та вчителів української мови, було нелегке завдання, адже кожен з учасників представив по-своєму унікальний проєкт. До складу журі, очолюваного доценткою Сучавського університету ім. Штефана Великого Анжею Робу та радником Генеральної дирекції передвищої міністерства освіти Румунії Янко Губані, також увійшли Сільвія-Коріна Нуцу (Сучавський національний коледж ім. Міхая Емінеску, Ілля Саучук та Міхаела Лоредана Чейка (Сучавський повітовий шкільний інспекторат), Юліана Ватаманюк та Кармен Кришмар (Восьмирічна школа ім. Марії Енеску Космовіч у с. Міхейлень Ботошанського повіту), Лариса Валентина Петрецька (Педагогічний ліцей імені Тараса Шевченка у м. Сігету Мармаціей Марамуреського повіту) та Валентин Янош (директор Студентського будинку культури університету ім. Штефана Великого у м. Сучава).

Усі учасники отримали диплом за участь у конкурсі «Історія та традиції українців Румунії», а найкращі есе, фотографії та виступи були відзначені грошовими преміями.

Союз українців Румунії вітає усіх учасників, переможців, педагогів та організаторів.

Делія МАРТИНЯК

Категорія «Презентація місцевого звичаю»

1. Група Буковинка (Пітілек Андрій Себастьян) – 8-й клас, Верхньо-Бродінська школа, Сучавський повіт (вчителька Джета Добранскі) – I премія;

2. Група Палтіну (Крамер Данісла Елена) – 7-й клас, Палтінська школа, Сучавський повіт (вчителька Константіна Бурсук) – II премія;

3. Група Соколята (Дубей Делія) – 7-й клас, Верхньо-Рівнянська школа, Марамуреський повіт (вчителька Маріана Клемковіч) – III премія;

4. Ямницький Михайло – 7-й клас, Верхньо-Бродінська школа, Сучавський повіт (вчителька Джета Добранскі) – Відзнака;

5. Група Арджел (Облеснюк Йоана) – 5-й клас, Арджельська школа, Сучавський повіт (вчителька Черасела Чорней) – Відзнака;

6. Група писанкарів з Палтіну (Дражміч Теодора) – 5-й клас, Палтінська школа, Сучавський повіт (вчителька Елена Елізабет Саучук) – Відзнака;

7. Група писанкарів з Міхейлень (Данчук Влад) – 6-й клас, Школа ім. Марії Енеску Космовіч, с. Міхейлень Ботошанського повіту (вчителька Косміна Майданюк) – Відзнака;

XIV-й конкурс «Історія та традиції українців Румунії»

8. Барбір Юстина – 12-й клас, Національний коледж ім. Міхая Емінеску, м. Сучава (вчителька Делія Мартиняк) – I премія;

9. Група з Сігету-Мармаціей (Думка Кріна) – 10-й клас, Педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка, м. Сігету-Мармаціей (вчителька Анжеліка Микулайчук) – II премія;

10. Цега Елена – 10-й клас, Редеуцький технічний коледж (вчителька Делія Мартиняк) – III премія;

11. Група Буковинка (Мехно Франческа) – 11-й клас, Національний коледж ім. Евдоксія Гурмузакі, м. Редеуць (вчителька Делія Мартиняк) – Відзнака;

12. Група з Лугожа (Часчар Міхаела) – 11-й клас, Теоретичний ліцей імені Юлії Гасдеу, м. Лугож, Тіміський повіт (вчитель Василь Білан) – Відзнака.

Категорія «Презентація народного костюму»

1. Чучко Маріус, 6-й клас, Верхньо-Бродінська школа, Сучавський повіт (вчителька Джета Добранскі) – I премія;

2. Феркаль Джорджіана, 7-й клас, Палтінська школа, Сучавський повіт (вчителька Константіна Бурсук) – II премія;

3. Скрінке Флорін Александру, 8-й клас, Палтінська школа, Сучавський повіт (вчителька Константіна Бурсук) – III премія;

4. Ткачук Флорентіна, 6-й клас, Арджельська школа, Сучавський повіт (вчителька Черасела Чорней) – Відзнака;

5. Дорубець Йонуц Флорентін, 6-й клас, Верхньо-Бродінська школа, Сучавський повіт (вчителька Джета Добранскі) – Відзнака;

6. Сандуляк Марія, 11-й клас, Технічний коледж ім. Лацку Воде, м. Сірет, Сучавський повіт (вчителька Антонета Крайнічук) – I премія;

7. Креженовські Даніела Марія, 10-й клас, Технічний коледж ім. Лацку Воде, м. Сірет, Сучавський повіт (вчителька Антонета Крайнічук) – II премія;

8. Лоба Адріана, 11-й клас, Редеуцький технічний коледж (вчителька Делія Мартиняк) – III премія;

Категорія «Есе на тему "Ми цінуємо наші скарби"»

1. Григорічук Цезаріна, 7-й клас, Негостинська школа, Сучавський повіт (вчителька Діана Фрасенюк) – I премія;

2. Нежнек Делія-Аура, 6-й клас, Балківецька школа, Сучавський повіт (вчителька Анка Шюбяну) – II премія;

3. Шофінець Маріан-Йоан, 8-й клас, Реметська школа, Марамуреський повіт, (вчителька Ана-Марія Ковач) – III премія;

4. Ігнатюк Андрея, 6-й клас, Ульмська школа, Сучавський повіт (вчителька Юліана Зебреньук) – Відзнака;

5. Беженар Александра, 11-й клас, Національний коледж ім. Евдоксія Гурмузакі, м. Редеуць (вчителька Делія Мартиняк) – I премія;

6. Пердей Петронела, 10-й клас, Редеуцький технічний коледж (вчителька Делія Мартиняк) – II премія;

7. Каземерчук Деніса Йонела, 10-й клас, Технічний коледж ім. Лацку Воде, м. Сірет, Сучавський повіт (вчителька Антонета Крайнічук) – III премія;

8. Штефан Б'янка, 9-й клас, Теоретичний ліцей імені Юлії Гасдеу, м. Лугож, Тіміський повіт (вчителька Віолета Манзур) – Відзнака.

Категорія «Фотографія»

1. Бойчук Бен'ямін, 7-й клас, Балківецька школа, Сучавський повіт (вчителька Нарциса Кирстян) – I премія;

2. Грушковські Алексія, 6-й клас, Шербеуцька школа, Сучавський повіт (вчителька Аліна Мазуряк) – II премія;

3. Труфан Міруна, 5-й клас, Ватра-Молодовіцька школа, Сучавський повіт (вчителька Іларія Пушке) – III премія;

4. Коруц Валентина, 6-й клас, Молдова-Суліцька школа, Сучавський повіт (вчителька Коріна Бутнару) – Відзнака;

5. Брехуеску Елена, 6-й клас, Негостинська школа, Сучавський повіт (вчителька Лідія Даскалюк) – Відзнака;

6. Мельничук Марія, 6-й клас, Бетхаузенська школа, Тіміський повіт (вчителька Маріана Кубаш) – Відзнака;

7. Аксюк Іяна, 9-й клас, Теоретичний ліцей імені Юлії Гасдеу, м. Лугож, Тіміський повіт (вчителька Віолета Манзур) – I премія;

8. Сандуляк Александра, 11-й клас, Національний коледж ім. Міхая Емінеску, м. Сучава (вчителька Делія Мартиняк) – II премія;

9. Кушнір Алесія, 11-й клас, Національний коледж ім. Міхая Емінеску, м. Сучава (вчителька Делія Мартиняк) – III премія;

10. Мартинюк Деніса, 11-й клас, Національний коледж ім. Міхая Емінеску, м. Сучава (вчителька Делія Мартиняк) – Відзнака;

11. Негуре Б'янка, 11-й клас, Буковинський лісотехнічний коледж, м. Кимпулунг Молдовенеск (вчителька Делія Мартиняк) – Відзнака.

Микола Вегеш, Ірина Люба Горват

НАВІКИ В ПАМ'ЯТІ НАРОДНІЙ

До 85-річчя проголошення незалежності Карпатської України
і 150-річчя від дня народження Августина Волошина

Запис 1982 року В. Сокола від Агафії Коруд, 1921 року народження, у с. Ялинкуватому Сколівського району Львівської області; варіант у виконанні Пікардійської терції (аранжування В. Якимця, поклав на ноти І. Шульга)²⁰.

Сучасний закарпатський мистецтвознавець Валерій Падяк притримується думки, що вперше пісня (близька по змісту до згадуваної нам пісні) фіксується у писемних джерелах другої половини XIX століття. Ще у 1864 р., на переконання В. Падяка, Яків Головацький опублікував уривок з народної пісні, а в 1885 р. Григорій Де-Воллан теж зафіксував її текст на сторінках збірника «Угро-русскія народныя пѣсни». Один з варіантів пісні також зафіксував на Мараморощині фольклорист Михайло Врабель (опублікована в Будапешті в 1900 р.). Необхідно погодитися з висновком дослідника, що «у нових драматичних реаліях в Україні, яка виборює своє право на незалежність від імперської влади російського Кремля, саме підкарпаторусинська пісня «Пливе кача по Тисині» стала символом української Революції гідності – не лише виявом скорботи та пам'яттю за соратниками, що загинули за Незалежність та відходять у вічний спокій, але й джерелом мужності тих, хто продовжує розпочату боротьбу»²¹.

Визначний український мовознавець Василь Німчук переконливо довів, що пісня «Пливе кача...» виникла далеко до 1939 р., коли січовики боролися за Карпатську Україну на рідних теренах: «Мабуть, її склали закарпатці, що мешкали в долині Тиси або її допливів, у період воєн Австро-Угорщини з Туреччиною або в час Першої світової війни, коли багато закарпатських юнаків було мобілізовано в астро-угорську армію, і вони перебували на фронтах у чужих краях. В інтернеті на сайті Українського військово-історичного клубу «Ukrainische Legion. 1914–1918» поміщено «Українські пісні часів Першої світової війни та Визвольних змагань». Починають добірку цих пісень закарпатські «Кедь ми прийшла карта» і «Пливе кача». Перед текстом пісні «Кедь ми прийшла карта» є примітка: «Ймовірно, за основу взято текст і ноти з книги: Сурма. Збірник воєнних пісень. Львів – Київ, 1922. 142 с.». У цьому збірнику («Сурма...») пісня «Кедь ми прийшла карта» справді є, але не відомо, звідки на сайт залучено пісню «Пливе кача» і на якій підставі її віднесено до періоду Першої світової війни²². Та, якби там не було, «скромній закарпатській народній пісні «Пливе кача по Тисині» судилося ввійти в історію Революції Гідності в Україні. В першу річницю події реквієм по героях Небесної Сотні «Пливе кача по Тисині» знову звучав на Майдані Незалежності»²³.

Сучасний дослідник історії Першої світової війни Юрій Фатула в своїй монографії помістив текст пісні «Пливе качур по Дунаю», яка дуже подібна до «Пливе кача по Тисині»:

*Пливе качур по Дунаю,
Що робити – сам не знає!
Я ще гадав газдувати,
Але мушу воювати!*

*Двох нас синів мамка мала,
Не однаку долю дала:
Тобі дала газдувати,
Мені дала воювати.*

*А хто в війні не буває,
Най ся мене зазвідає,
Як ся вояк тоді має,
Коли инелфаєр стріляє.*

*Кулі летять, канони б'ють,
А гранати, як пси, виють,
Іде рана за ранами,
Ллється кровця поточками.*

*Машингвери і канони
Б'ють вояченьків ізгори.
Кулі, як град, на нас летять –
Нищать їй гори, їй травки горять.*

*Катуни пушили у наступ,
Не з одного зостав лем труп.
Нам капітан приказує,
Попереду маширує:*

*– За мнов, хлопці, майте кураж,
Ворога ізможем дораз!
– Пан капітан, слабка сила,
Буде путь нам нещаслива!*

*Пан капітан й не стямився,
Як у крові опинився:
– Ой ви, мої вірні хлопці,
Вже ми куля в лівім боці.
Не лишіть мене самого,
Вже не стає життя мого.*

*А хто хоче воювати –
Дай му, Боже, пропадати.
Ой хто хоче войну бити –
Дай му, Боже, та й не жити.*²⁴

Про карпатських січовиків також написав пісню славнозвісний Яр Славутич, який згодом про це висловився у своїх спогадах: «Уперше я зацікавився Карпатською Україною 1939 р., коли в якомусь гумористичному журналі (в київському Червоному перці чи в московському Крокодилі – докладно не пригадую) побачив карикатуру, на якій маленький українець, що репрезентував Срібну Землю, намовляв кремезного велетня, себто УРСР, приєднатися до його самостійної держави. Підпису, на жаль, не пам'ятаю. Це було кремлівське віддзеркалення подій, що хвилювали всіх українців. У Запоріжжі, де тоді навчався в педагогічному інституті, я не міг знайти по книгозбірнях багато матеріалу про предмет мого нового зацікавлення... Усе ж таки знайшов за допомогою знайомої бібліотекарки кілька книжок із Заходу, зокрема й тих, що надруковані з дашками над літерою «о». Це були видання галицької «Просвіти», а між ними й книжечки з Ужгорода, про який я тоді мало що знав. Запам'яталось мені прізвище о. А. Волошина, може, через те, що я вже читав Максиміліяна Волошина (псевдонім українця Кириєнка, який писав прекрасні поезії росій-

ською мовою, зокрема, геніально переклав ще до першої війни сонети Ередія). Під час Другої світової війни, опинившись у Берні на нелегальному становищі, я поширив свої знання про Підкарпаття – завдяки тому, що там жило тоді немало українців. У емігранта Ю. Колларда, колишнього міністра УНР (що вивіз із Карпатської України молоденьку й гарненьку дочку) я прочитав навіть одну п'єсу о. А. Волошина і якусь його статтю з галузі мовознавства чи шкільництва²⁵. Ось таким чином, через знайомство із літературною спадщиною А. Волошина Яр Славутич підійшов до розуміння ним подій 1938-1939 років у Карпатській Україні. Народилася пісня «Карпатські січовики» (Прага, 1944 р.):

*То не лист осінній за водою
По широкій Тисі проплива, –
Багрянить за хвилию крутою
Підкарпатська буйна голова.
Бились хлопці Хустові на славу,
Полягли в нерівному бою
За свою омріяну державу,
Січовую воленьку свою.
І плвуть до тихого Дунаю –
Мов на турка браття в байдарках.
Синя хвиля жалібно гойдає,
Течія показує їм шлях.
Буде сліз, та не здоліє горе
Ні батьків, ні в тузі матерів.
Чорне море, українське море,
Зустрічай своїх богатирів!*²⁶

Під час боїв Карпатської Січі була створена пісня «В Карпатах сум і жаль настав», яку в 1968 році опублікували на сторінках Альманаху «Гомону України»:

*В Карпатах сум і жаль настав,
бо маляр знов вже батьківщину взяв.
Зітхання, проклін несеться з гір до гір,
гуляє орда ворогів.
І Тиса журно клекотить,
а ліс Говерлі жалібно шумить,
несуть нам кати вже волю на багнетах
і ллється кров у потоках.
Розіб'єм наших ворогів –
мадярів, клятих москалів,
воскресне всім нам батьківщина мила
все наша, славна Україна»²⁷*

Бурхливі події в Карпатській Україні привернули увагу відомого українського поета О. Олеся (Кандибу). У 1920–30-х роках він друкувався у закарпатських періодичних виданнях «Пчілка», «Наш рідний край», народних календарях. У журналі «Дозвілля» він опублікував драматичну поему «Ніч на полонині», наскрізь просякнуту гуцульськими мотивами. 3 січня 1939 р. О. Олесь приїхав до Хуста. «Від імені українського громадянства, – писав В. Гренджа-Донський, – привітав О. Олеся і я... В моїй промові я його вітав у нашій новій скромній столиці, від імені літераторів, акторів та від самого громадянства»²⁸.

(Продовження на 14 стор.)

Підсумки Саміту Світового Конгресу Українців

Водночас у Румунії діє дуже потужна й організована етнічна українська громада. Лідери СКУ відзначили надзвичайний організаційний хист проводу СУР та визнали українську громаду Румунії найпотужнішою у своєму регіоні. На цьому наголосив і Павло Грод. «По-перше: в Румунії є дуже організована українська громада, у них тут дуже потужні організації Союзу українців Румунії. По-друге: це є стратегічно важлива країна для України, бо Румунія стала дуже великим союзником на всіх рівнях – військовому, економічному, культурному і тут сильно підтримують українську громаду, я скажу загальну українську громаду, бо це є і тимчасові переселенці, й автохтонні українці, які живуть на цих територіях понад 700 років. І це близько до України. Тому багато було делегатів, які приїхали з України, яких ми запрошували як гостей. Чи це з Міністерства юстиції, щоб обговорити питання конфіскації російських активів, чи це з Міністерства закордонних справ. Крім цього присутність в Румунії також дала нам нагоду поїхати в Україну, щоб також попрацювати з владою і зустрітися з президентом України Володимиром Зеленським».

Отже перед початком саміту СКУ в Бухаресті делегація Світового Конгресу Українців на чолі з президентом СКУ Павлом Гродом провела у Чернівцях офіційну зустріч з президентом України Володимиром Зеленським, який повертався з Вільнюса. Зокрема, обговорили потребу у міжнародній підтримці України, Володимир Зеленський наголосив на важливості роботи СКУ з урядами, парламентами та громадами інших країн, щоб забезпечувати міжнародну підтримку України. Передусім це стосується адвокації військової допомоги, Формули миру, ініційованої президентом Зеленським, а також вступу України до НАТО та Європейського Союзу. Також йшлося про участь світової української спільноти в наближенні перемоги та відбудові України. Павло Грод представив Президентові Зеленському ключові проекти СКУ – “Unite With Ukraine” для допомоги українським захисникам, що зібрав близько 60 мільйонів доларів, а також “Energize Ukraine” – ініціативу СКУ для підтримки та відновлення української енергосистеми.

Ця зустріч була надзвичайно важливою, адже СКУ та Офіс Президента отримали нагоду скоординувати ключові пріоритети та плани у подальшій співпраці», – заявив Павло Грод. «Президент озвучив кілька головних пріоритетів і ми змогли

опрацювати ці пріоритети. Це є двосторонні відносини, у тому розумінні, що ми працюємо як партнери України і президент попросив, щоб ми долучилися до адвокаційних кампаній, зокрема щодо вступу України до НАТО, бо в липні у Вашингтоні відбудеться зустріч лідерів НАТО. Долучитися до адвокації щодо вступу України до Європейського Союзу,

хтось має другий паспорт чи ні, це було принципово. Ми мали нагоду відверто поспілкуватися, зрозуміти чого президент очікує від нас, могли представити інтереси на різних рівнях нашої громади. І це дуже важливо, бо ми працюємо, знову ж таки, з 80 країнами світу, де працюють наші українські організації і ми можемо сконцентровано передати ці ключові меседжі, згуртувати їх і тоді працювати з окремими міністерствами. Бо в нас є дуже багато справ, від освіти до гуманітарної сфер, до імміграційної та інших галузей. І тому президент нам порадив працювати з кабінетом міністрів, з його радниками і дійсно є відкриті двері до нас у співпраці з українським урядом».

Учасники розробили та затвердили «Дорожню карту 2024 – 2027», що містить основні цілі та принципи, якими Світовий Конгрес Українців керуватиметься в роботі протягом наступних трьох років, зосереджуючись на трьох головних пріоритетах: перемога України, відбудова України та потужна українська спільнота. Павло Грод розповідає: «Основний документ, який ми опрацювали і представили сьогодні – це дорожня карта. І в цій дорожній карті ми озвучили ключові пріоритети і конкретні дії. Це головне, бо резолюції, гасла це легко, але треба діяти конкретно. Тому ми всіх закликали до конкретних планів по різних галузях. Наприклад, в освіті. Як ми маємо працювати, які наші наступні кроки щодо вдосконалення процесу освіти. Так само опрацювали нашу стратегію щодо конфіскації заморожених російських активів. Тобто перед нами дуже багато роботи. Ми всі зійшлися, щоб опрацювати наші наступні кроки, дуже конкретні кроки. Я б сказав, що є два найголовніші наші підходи до цього. Це, по-перше, сильна адвокація, робота з урядами тих країн, де ми проживаємо, аби переконати їх сильніше підтримувати Україну. Щоб ми не тільки з гаслами виходили на вулицю, хоча і це важливо, між іншим, ці наші вуличні акції є дуже важливими, але наші громади мусять також, після тих акцій, заходити в кабінети політиків, які вирішують ці питання і конкретно представляти їх. Тому завдяки зв'язку безпосередньо із Офісом Президента ми знаємо точно, що потрібно, чого просити в пріоритетному порядку від кожної країни і, що вони дійсно дають або не дають вчасно. Коли є такий постійний зв'язок і ми маємо ці інформації, то наші громади можуть закликати їхні уряди конкретно діяти, а не тільки по гаслах».

Тобто перед нами дуже багато роботи. Ми всі зійшлися, щоб опрацювати наші наступні кроки, дуже конкретні кроки. Я б сказав, що є два найголовніші наші підходи до цього. Це, по-перше, сильна адвокація, робота з урядами тих країн, де ми проживаємо, аби переконати їх сильніше підтримувати Україну. Щоб ми не тільки з гаслами виходили на вулицю, хоча і це важливо, між іншим, ці наші вуличні акції є дуже важливими, але наші громади мусять також, після тих акцій, заходити в кабінети політиків, які вирішують ці питання і конкретно представляти їх. Тому завдяки зв'язку безпосередньо із Офісом Президента ми знаємо точно, що потрібно, чого просити в пріоритетному порядку від кожної країни і, що вони дійсно дають або не дають вчасно. Коли є такий постійний зв'язок і ми маємо ці інформації, то наші громади можуть закликати їхні уряди конкретно діяти, а не тільки по гаслах».

Василь КАПТАРУ
Всесвітня служба Радіо Румунія

а також долучитися до акції, щоб заохочувати країни брати участь у Саміті миру, який відбудеться у червні в Швейцарії. Важливо є, щоб ми попрацювали особливо з такими країнами, як Бразилія, Південна Африка, які мають занадто нейтральну позицію. Тому президент просив, щоб наші громади, СКУ до цього долучилися. По-друге, Володимир Зеленський озвучував важливість української ідентичності і просив, щоб ми опрацювали це питання. Очевидно, що ми це робимо, але він наголосив, що це для нього також важливі пріоритет, у тому розумінні, що мільйони українців виїхали і якщо вони не втримують свою українську ідентичність, вони не повернуться. А питання повернення є дуже важливим для України. Ми обговорювали й багато інших тем, різні теми щодо повернення, як, наприклад, закон про множинне громадянство. Як можна його удосконалити? Президент це дуже підтримує і ми мали нагоду йому пояснити наші зауваження щодо цього закону. Головне – має бути рівність всіх громадян. Немає різниці, чи

Дотик пам'яті

Саме під такою назвою в Косівському інституті прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв відкрилась ви-ставка творчої спадщини Уляни Грищенко – народної майстрині, вишивальниці, викладачки.

Цей захід ініціювала Жанна Капінус, дочка майстрині, колишня випускниця Косівського училища прикладного мистецтва, на знак вшанування 100-річчя від дня народження матері. В організації виставки допомагали Ніна Стеф'юк – доцентка кафедри дизайну Косівського інституту, Ганна Фартушинська – талановита вишивальниця, викладачка цього інституту, а також авторка цього матеріалу.

«Переглядання старовинних фотоальбомів, особистих документів, альбомів узорів, збережених речей, вишитих мамою, спонукало мене в знак її пам'яті до 100-річчя від дня її народження відкрити виставку в нашому мистецькому закладі, де почалася її трудова діяльність. Та чомусь їй ім'я загубилося, не згадувалось ні на конференціях, ні на сторінках засобів масової інформації, хоч все своє життя вона віддала мистецтву. Я зберегла все, що могла, але багато чого хочу відновити в архівних документах організації, де мама працювала», – так розповіла сама Жанна про свій задум.

1 квітня 2024 року у виставочному залі закладу було людно – дочка та внуки Уляни Грищенко, директорка, викладачі та студенти Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва ЛНАМ, друзі, сусіди, колеги Жанны з народного аматорського колективу «Осіне золото» зібралися тут на виставку, яка вперше експонувала твори Уляни Грищенко.

Захід почався хвилиною мовчання для

вшанування пам'яті наших Героїв, полеглих захисників України.

Виставку відкрила Галина Юрчишин – директорка інституту.

Саме тут, на виставці, вперше про Уляну Грищенко почули цікаві факти та спогади. Аделя Григоруk – колишня доцентка, завідувачка кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, проректорка з наукової роботи, яка 35 років присвятила роботі в цьому навчальному закладі, розкрила присутнім віхи життєвого і творчого шляху Уляни Грищенко, ознайомила з цікавими спогадами її перших студен-

тів, розповіла про творчу атмосферу у викладацькому колективі та про окремі епізоди навчально-виховного процесу кінця 40-х – початку 50-х років.

Перед присутніми виступили також Ніна Стеф'юк – доцентка кафедри дизайну цього закладу, Ганна Фартушинська – викладачка, Йосип Приймак – відомий митець і педагог, які своїми розповідями доповнили образ майстрині-художниці.

Присутні, оглядаючи виставку, де Ж. Капінус, крім старовинних фотоальбомів, особистих документів, зразків вишивки, представила мамині роботи – сорочки, рушники, серветки, скатертини, ткацькі вироби і навіть дівочу блузку кремового кольору з маркізету, вишиту мамою під час навчання в Київському училищі, насолоджувались її роботами, майстерно вишитими на тонкому льоні із мережкою, яка колись використовувалась як з'єднувальний шов.

«Матеріали про життєвий і творчий шлях Уляни Грищенко, спогади, родинні і архівні документи, ця виставка стануть ще однією сторінкою для продовження написання повної книги про народну майстриню, вишивальницю, педагогиню Уляну Грищенко, яка проживши довге, тяжке і щасливе життя вишила, вимережила, виткала свою долю і внесла в українську культуру щось таке, що було притаманне не тільки їй, не тільки її роду, а й усій Україні», – так підсумувала захід письменниця Аделя Григоруk.

На закінчення символічно прозвучала пісня «А сорочка мамина біла-біла», яку виконав народний аматорський фольклорний колектив разом із дочкою Жанною під керівництвом Зоряни Романів. Жанна подякувала учасникам заходу за їхню участь та подарувала інституту книжки, зразки вишивок, копії особистих документів Уляни Грищенко.

Марія ПОРОХ,
членкиня Клубу інтелігенції
ім. І.Пелипейка
та Косівського РО «Просвіта».
Фото **Наталії ЮРОВОЇ**

Деякі спостереження над передмовами й примітками видань Тараса Шевченка в Румунії

(Закінчення. Прод. з попереднього числа)

Про Тараса Шевченка час від часу публікують і матеріали і в деяких інших україномовних виданнях Румунії, що з'являються теж час від часу: сучасний альманах „Верховина”, видання „Рідне слово” Культурного товариства „Румунія-Україна”, що діє з 1999 р. у місті Клуж-Напока, Президентом якого був професор-славист Онуфріє Вінцелер (1930-2022), а віце-президентом – видатний подвижник українського життя в Румунії, доктор філософії Іван Семенюк (1932-2021). Творчості Тараса Шевченка присвячують свої курсові й магістерські роботи студенти відділен-

ня україністики філологічного факультету Клужького університету імені Бабеша-Болай, яке існує також із 1999 р.

Віриться, що буремні події російсько-української війни (з 2014 р., особливо – після 24 лютого 2022), героїчної боротьби українського народу проти російських загарбників, підтримка його в цьому вільними народами Європи та всього світу, зокрема – румунським, сприятиме новому наближенню до поетичного генія великого Кобзаря румунською мовою. Адже переклади є одним із тих наріжних каменів, на яких базується румунсько-українське духовне й культурне єднання, уособленням якого є величні постаті Петра Могили, Паїсія Величковського, Сидора Воробкевича, Станіслава Володимировича Семчинського та багатьох інших.

Бібліографія:

- 1.Nebănuitul vers din umbra lunii. Poezii din Belarus, Estonia, Gruzia, Idiş, Letonia, Lituania, Ucraina ... / Antologie, traducere, prefață și prezentări de Stelian Gruia. – București: Editura Minerva, 1993. – 326 p. (Biblioteca pentru toți).
- 2.Semcinsky St. Aspecte lingvistice ale traducerilor românești din opera lui Taras Șevcenko // Romanoslavica, XXIX, București, 1992. – P.63-71.
- 3.Șevcenko. Cobzarul. În românește de Victor Tulbure. Prefață, tabel cronologic și note de Dan Horia Mazilu. – București: Editura Univers, 1990. – 728 p.

Сергій ЛУЧКАНИН

ЗНАЧЕННЯ ЕПІТЕТА В ЛІРИЦІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ТА ЙОГО ЕКВІВАЛЕНТИ В РУМУНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

(Продовження з попереднього числа)

Додаток

В оригіналі (1)

І блідий місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав
Неначе човен в синім морі
То виринав, то потопав.

Не вимили біле личко
Слізонки дівочі:
Орел вийняв карі очі
На чужому полі,
Біле тіло вовки з'їли, –

Сумує, воркує, білим світом нудеть,
Літає, шукає, дума – заблудив.

Де милий ночує: чи в темному гаю,
Чи в бистрім Дунаю коня напова,

За синім би морем милого знайшла;
Живого би любила, другу б задушила,

Розбивши, вітер, чорні хмари
Ліг біля моря одпочить,

Срібний перстень на руці;
Молоденький, чорнобровий;

Чорніє гай над водою,
Де ляхи ходили
Засиніли понад Дніпром
Високі могили.

Під ним конек вороненький
Насилу ступає

Ідуть – під дубом зелененьким
Кінь замордований стоїть,

А в головах у дівчини
Червону калину.

(Причинна)

Не дві ночі карі очі
Любо цілувала

„В тебе дочка чорнобрива,
Та ще й не єдина, ...“

А де ж найде такі очі,
Такі чорні брови

Умивай біле личко
Дрібними сльозами,

Доню моя, доню моя
Цвіте мій рожевий!

Бодай же вас, чорні брови,
Нікому не мати,

Зустрінуться жовті піски

За Києвом та за Дніпром,
Попід темним гаєм,

Бач, на що здалися карі оченята:

З чорними бровами, –
До схід сонця в темнім лісі

Пита: „Чи немає
Мого Івана чорнявого?“

Як те море, біле поле
Снігом покотилось.

Панське личко чорні брови...
Нащо? Щоб пізнали!

У перекладі В. Тулбуре (2)

Precum o lotcă-n marea-albastră,
Apare luna-n nouri grei
Alunecând pe cer sihastră
Și palid este chipul ei.

Și cu lacrimi să-i spele
Fața amăruie.
I-or fi scos hultanii ochii
Undeva-n câmpie,
Sub streina zare lupii
Poate că-l sfășie.

Cine să-i aline inimii arșița
Când nădejdea-i toată pururi a apus?

Poate că-nnoptează într-un crâng pe-aproape
Și-i veghează somnul poate altă stea,

Sau și-adapă calu-n dunărene ape
Și-a uitat-o, poate, pe iubită sa...

Sălbateci nouri vântul zvântă
Se zbate Nipru-n val de val.

Ș-are-n deget un inel.
Și e negru la sprânceană.

Câmp, în care putreziră
Tidvele dușmane...
Și răsar de-a lungul apei
Negrele gorgane.

Ostenit, abia îl duce
Calul în spinare.

Când sub stejar
Văd murgul priponit, –

Pe mormântul tristei fete
Crește liliacul.

Îi vrăji, se vede treaba,
Sufletul și ochiul.

Sprâncenata ce-ți mai face?
Cum se mai distrează?

Ca ai ei, alți ochi în lume
Nici nu mai găsește!

–
–

Ai crescut la noi ca floarea
Îngrijită-n glastră,

La ce-s bune dar pe lume
Negrele sprâncene

Pașii ei vor bate încă galbene nisipuri

Dinspre zare, dinspre Kiev
Prin dumbrăvi tăcute,

La ce sunt dar bune negrele sprâncene

Obrăjorii-n patimi,
Fugi în codru și în codru

Și cu glas duios întreabă
De Ivan cel oacheș.

Arborii se zbat sălbatec
Și trosnesc de geruri.

Sprâncene negre pentru ce mai are
Când soarta-l va lovi cu-nverșunare?

У перекладі І. Козмея (3)

Și luna palidă-n vâltoare
Prin nori se-arată când și când
Ca barca în albastra mare
Ba apărând, ba dispărând.

Nu-i spălată fața-i albă
Cu lacrimi de fată:
I-a scos corbul ochii tineri
În străina țară,
Trupul alb i-au mâncat lupii –

Gângurește trist și pribeag i-e trupul,
Caută crezând că el a rătăcit.

Unde-i doarme dragul: ori în crângul mare?
Poate la Danubiu calul adăpând,

După-albastra mare pe cel drag aflând;
De-i viu să-l iubească, pe alta s-o sugrume,

Vântul hoinarul nori negri sparse
Și lângă mare-adoarme blajin,

Cu inel de-argint pe mână
Sprâncenat și de ispravă,

Negru-i crângul unde fost-au
Leșii-n alte zile;
Lângă Nipru se înalță
Albastrele movile.

Iar sub el calul cel negru
Abia mai pășește

Trec și zăresc calul de-ndată
Cum sub stejar stă istovit,

Iar la căpătâiul fetei
Roșie călină.

(Fata vrăjită)

Ochi căprui noapte de noapte
Cu drag sărutat-a,

„Tu ai fată sprâncenată
N-a luat-o nime, ...“

Așa ochi unde găsi-va
Cu negre sprâncene?

Spală-ți fato, fața albă
Cu lacrimi mărunte,

Fata mea, floare de roză
Eu, îți sunt mumă!

Doamne, fă sprâncene negre
Să nu aibă nime,

Vor fi galbene nisipuri

După Kiev, după Nipru,
Pe sub lunca strâmtă,

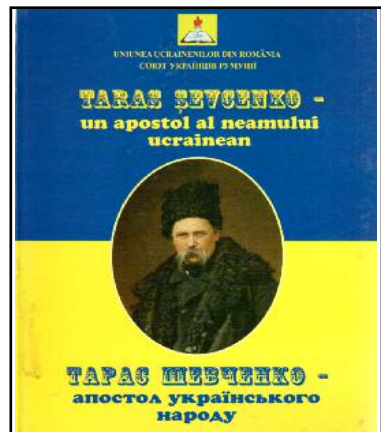
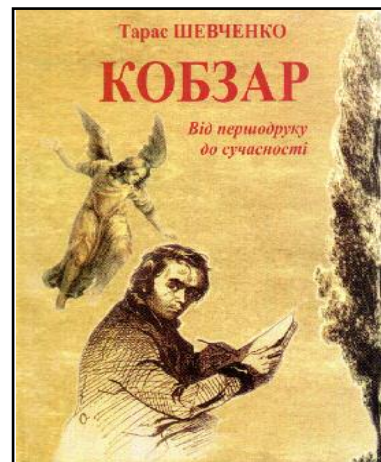
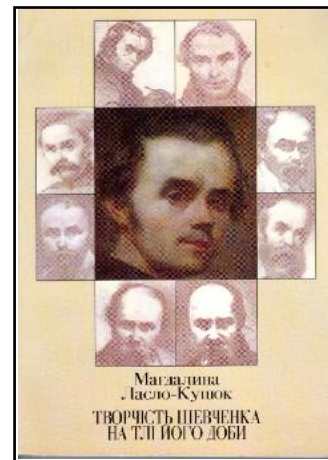
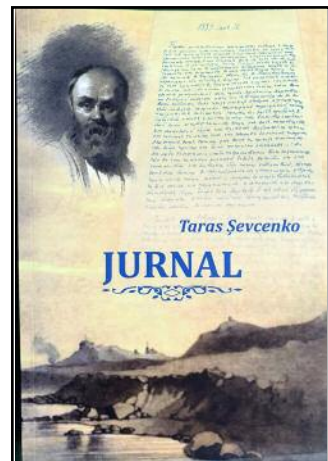
Vezi la ce ajută căprui ochișorii:

Iar ca negrele sprâncene...
Spală-te-n păduri cu lacrimi

„N-ați văzut-întreabă –
Pe Ivan al meu, brunetul?“

Precum marea, glia albă
Cu nea se-nvelește.

La ce bun sprâncene negre
Și fața domnească?

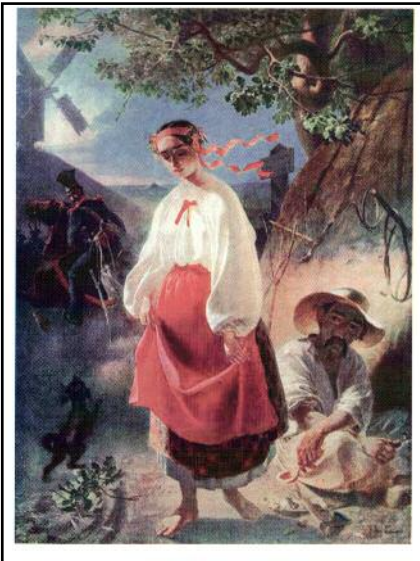
(Закінчення на 14 стор.)

Роман ПЕТРАШУК

ЗНАЧЕННЯ ЕПІТЕТА В ЛІРИЦІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ТА ЙОГО ЕКВІВАЛЕНТИ В РУМУНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

(Закінчення. Поч. на 13 стор.)

Пізнав тії карі очі, Чорні бровенята...	Când i-a spus: „La fel i-s ochii Ca ai tăi. Și părul.“	Recunoaște ochii negri Negrele sprâncene...	(Katerina)
(Катерина)			
Може, найдеєся дівоче Серце, карі очі,	E o sprâncenată, Cu-ai ei ochi căprui să plângă	Poate se găsi-vor ochii Inimă de fată	
За карії оченята За чорнії брови	Pentru negrele sprâncene, Pentru ochi de fată,	După ochi căprui de fată, Cu negre sprâncene,	
За темнії ночі За вишневий сад зелений	Vorbe tânguioase, Despre vișinii livezii	Despre nopți secrete, De livada cea cu vișini ,	
Виросла могила А над нею орел чорний (Думи мої, думи мої...)	Și-a crescut movila naltă Iar deasupra șoimul negru .	A crescut mormântul, Iar deasupra-i negrul vultur (Gânduri ale mele, gânduri)	

Використана література:

Șevcenko, Taras, (2007), Kobzar, București, Editura RCR-Print
Șevcenko, Taras, (1990), Cobzarul, în românește de Victor Tulbure, Prefață, tabel
cronologic și note de Dan Horia Mazilu, București, Editura Univers
Șevcenko, Taras, (2011), Kobzar, în românește de Ion Cozmei, ediție bilingvă,
Cernăuți, Editura Bukrek

Andrei, Maria, (1999), Probleme de teoria textului, Timișoara, Editura MIRTON
Chelaru, Marius, (2006), Taras Șevcenko sau suspinul în versuri al Niprului,
Convorbiri literare, nr. 9
Cozmei, Ion, (2007), Taras Șevcenko. Poetul national al Ucrainei și receptarea lui
în România, București, Iași, Editura TIPOMOLDOVA

Gruia, Stelian, (2001), Taras Șevcenko, București, Editura ARITMOS
Kohn, Ioan, (1983), Virtutele compensatorii ale limbii române în traducere, Ed.
Facla, Timișoara
Loghinovski, Elena, (1987), Eminescu în limba lui Pușkin, Ed. Junimea, Iași
Marșak, S., (1962), Poezija perevoda, în Literaturnaja gazeta
Moraru, Mihaela, (2000), Estetica traducerii, București, EUB
Moraru, Mihaela, (2003), Traducerea diacronică între artă și știință, București,
EUB
Vianu, Tudor, (1930), Poezia lui Eminescu, București
Vianu, Tudor, (1965), Despre stil și artă literară, Ed. Tineretului, București, cap.
„Epitetul eminescian“
Zaițev Pavlo, (2013), Viața lui Taras Șevcenko vol I, II, București, Editura RCR-
Print

Микола Вегеш, Ірина Люба Горват

НАВІКИ В ПАМ'ЯТІ НАРОДНІЙ
До 85-річчя проголошення незалежності Карпатської України
і 150-річчя від дня народження Августина Волошина

(Продовження. Початок на 10 стор.)

На честь приїзду О. Олесь хустський театр «Нова сцена» вирішив поставити його драматичну поему «Над Дніпром». Перебуваючи у цьому старовинному місті, О. Олесь написав невеличку збірку поезій «Цвіте трояндами»²⁹, присвячену Закарпаттю, а також вірш «Хуст»:

Так – Хуст... О Хуст, чудесне, місто,
Як нам ти сяєш променисто!
Парижі, Лондони, Брукселі
Хай відмінюють пустомелі,
А з українських щирих уст
Звучить єдине місто: «Хуст».

Відвідав Карпатську Україну відомий український письменник С. Черкасенко, уродженець Черкащини, У. Самчук, Ю. Горліс-Горський, Є. Маланюк, М. Аркас, М. Михалевич та ін. «Нова свобода» повідомляла, що на зустріч з У. Самчуком прийшло «багато українських селян з довколишніх сіл»³⁰. Варто зазначити, що Улас Самчук уважно спостерігав за подіями на Закарпатті в попередні роки, підтвердженням чого є річні комплекти газети «Українське слово», що виходила в Ужгороді за 1936-1937 роки, які збереглися у його архіві. Майже щоліта Улас Самчук виїжджав на Підкарпаття – до Ясіня, Сваляви, Шаркаді, Голубинога та інших місць³¹. Будучи знайомим з Августином Волошином та багатьма закарпатськими літераторами, У. Самчук активно включився в культурницьке життя

краю, що незабаром вилилось у знамениту його книгу «Репортажі з Карпатської України». Уже самі назви нарисів, які увійшли до книги, свідчать про глибоке знання тогочасної ситуації та життя в Карпатській Україні (Пряшів – Хуст; Український Клондайк; село Буштино; Гуцульщина; з святочних днів Карпатської України; Волівщина; чеський генерал – міністром Карпатської України; Хуст тривожний і Хуст святочний; 12 лютий Карпатської України; Свалява; вибори в Карпатській Україні; Січ іде!; генерал Курманович в Хусті; дві непевності; наростання трагічного; з кривавих днів Карпатської України).

Олександр Олесь яскраво описав Хуст у поезії, а Улас Самчук в публіцистиці: «Тим часом Хуст чепуриться. Його обідрані, заляпані болотом будиночки поспішно обновляються. Для мулярів, малярів кімнат кон'юнктура, якої ще не було. Вулицями проїжджають навантажені відповідним знаряддям вози... Хідники заляпані вапном і різними барвами. А де тих людей стільки набралось? Всі їдальні, ресторани, готелі, каварні набиті. На вулицях вічний натовп. І коли до всього долучиться ярмарка, коли з околичних сіл стягнуться селяни зо своїм живим та мертвим крамом, тоді Хуст – муравлище. Це якесь своєрідне збіговисько різних рас та мов, і навіть якось дивно стає, коли думаєш, що це головне місто єдиної української свободної держави»³².

Перші поезії про Августина Волошина побачили світ ще за його життя. Відверто кажу-

чи, президент Карпатської України був людиною надзвичайно скромною, не занадто намагався їх публікувати на шпальтах своїх друкованих органів. Але, все одно, їх виходило чимало. У 1939 р. Ярослава Бандурович написала вірш «Закарпатська Україна»:

Я чую відгомін трембіт,
Карпатський люд скидає гніт...
Над Хустом синьо-жовтий стяг
Над Тисою смертельний змаг...
Це Закарпаття на весь світ
Прославить тридцять восьмий рік!
З гір злітаються брати,
В поміч руку простягти!
І не забути нам цю ніч,
Коли у Хусті билась «Січ»...
Тоді і ворог зрозумів,
Що закарпатець їм не віль,
Бо за спиною Київ й Львів!!!
Благословенна ця хвилина,
Коли Волошин рать зібрав,
«Вільна Карпатська Україна»,
Геройський люд ярмо скидав!!!
Хай всім це буде не новина –
Нам рідна ненька Україна!
В негоді станем пліч об пліч,
Примір дала Карпатська Січ³³.

Того ж року Осип Мускур опублікував присвячений Августинові Волошину вірш «Перший президент». Наведемо завершальні рядки з цієї поезії.

(Далі буде)

Духовна пожива

Про вибори!

У червні громадяни Румунії з правом голосу були запрошені до урн, аби обрати своїх представників в органах місцевого самоврядування, які управлятимуть нашими селами, містами та повітами упродовж наступних 4 років. У цьому контексті хочу звернутись до святого Письма Старого Завіту, щоб побачити як керували державами у ті часи і як обирали люди своїх лідерів.

У книзі Буття маємо свідчення про вибір єврейського народу. Бог вибирає із нащадків патріарха Якова, Свій народ – Ізраїль, народ, якого Бог буде захищати і допомагатиме для перемоги над іншими поганськими народами, які ворогуватимуть проти обранців Божих. Бог провадив та говорив Своему народові через пророків, яким передавав Свої послання, саме щоб вони звіщали, що мають робити і, яка є Божя воля до народу. Серед пророків, які

мали велику роль в Ізраїлі, налічувався і пророк Мойсей. Він був обраний Богом, котрий поставив Мойсею завдання вивести євреїв з Єгипту до Ханаану, держави, яку Небесний Отець обіцяв євреям через Мойсея. Був даний перший закон на горі Синай тобто скрижалі з 10 заповідями, даними Богом Мойсею. Крім цих заповідей вони дістали (все через Мойсея) додаткові закони, які мали роль боронити людей від різних хвороб і тримати їх у моральному житті, наприклад: ритуал купання, або заборона їсти сало тощо.

Після того як дістався до обіцяної землі, народ захотів мати свого царя, земного царя, так як вони побачили у сусідніх народів. Люди просять царя, а Бог сповнює їхнє бажання і посилає пророка Самуїла, щоб помазав Саула – першого єврейського царя. Через непослуху, за короткий час Бог вибирає іншого царя, із дому Єсейового – Давида, а після смерті Да-

вида прийшов Соломон, який був наймудрішим чоловіком і, якому дав Бог великий дар побудови першого Храму, присвяченого живому Богові.

Можна побачити як був проваджений вибраний народ: люди хотіли мати царя – демократію, Бог вибирав достойну для такої місії людину – теократія, а пророк помазує обранця, щоб той служив народові і провадив його. Тоді коли царі або люди не слухали Божу волю, то це обернулось лихом і для царя, і для народу, а згодом, після Соломона царство ділиться, а вибраний народ опинився багато років під владою чужих та поганських царів.

Цим коротким прикладом я хочу сказати, що демократія як народна сила існувала відтоді, а нинішній режим є найліпшим для нашого суспільства. Але ми, суспільство і провідники, часто забуваємо про звернення до небесного Отця і просити у Бога добрих і побожних керівників. Коли мають Божий страх лідери і суспільство, Бог благословляє всі їхні роботи.

Від себе додам, що у нашому селі провідники, тобто мер та його радники, кожної неділі присутні на Божественній Літургії, а Бог благословляє їхню працю і наше село процвітає з кожним роком.

Отець Іван ЮРЧА

ДО ШКОЛЯРІВ ЗАВІТАЛА ДИТЯЧА ПИСЬМЕННИЦЯ АДЕЛЯ ГРИГОРУК

(Закінчення. Поч. на 7 стор.)

Наприкінці діти і дорослі зробили спільне фото на згадку про це незабутнє свято книги. Хоч малечка була переповнена враженнями, але не поспішала – одні підходили до стелажів і вибирали книжку, інші підходили до Аделі Григорівни із запитаннями і своїми побажаннями. Мене вразила надзвичайна ерудованість учнів цього класу, які багато читають, впевнено відповідають на запитання, цікавляться не тільки книгами-казками, але й книгами різної тематики – з історії, географії, космосу, про Чорнобиль, держави і прапори. На мою думку, це заслуга батьків і чудової вчи-

тельки Ольги Василівни, яка веде дітей у неznаний світ науки, дарує дітям уроки грамоти та доброти, вчить дружити, поважати себе і друзів, розрізняти добро і зло, зігріває материнською любов'ю. А на допомогу їм приходять бібліотекарі, які проводять безліч книжкових заходів для дітей та підлітків: презентації книг, голосні читання казок, поезій, екскурсії по бібліотеці, майстер-класи, зустрічі з дитячими письменниками.

До цього часу залишається в душі атмосфера цього дня – невимушена, позитивна, заряджена мудрістю слова й артистизмом письменниці, безпосередністю і щирістю дітей. Розмова з А. Григорук залишила в дитячих душах

не тільки тепло і радість від спілкування, а й сподівання на нову зустріч з новими книгами.

Від таких побачень задоволення отримують не лише маленькі читачі, але й письменниця, бо в них вона черпає натхнення для нових творів.

КРУГЛИЙ СТІЛ НА ТЕМУ ПРАВ НАЦМЕНШИН У МАРАМУРЕСЬКІЙ ФІЛІЇ СУР

Круглий стіл за участю численних представників української меншини в Румунії відбувся у середу, 29 травня, в приміщенні філії Союзу українців Румунії в місті Сігету-Мармаціей з нагоди ознайомчого візиту до повіту Марамуреш Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Дмитра Лубінця та Омбудсмана Румунії Ренати Вебер, здійсненого з метою вивчення стану дотримання прав осіб, які належать до національних меншин, в Україні та Румунії.

У дискусіях взяли участь представники керівництва СУР, в тому числі голови філій СУР в інших повітах, шкільні інспектори з питань української меншини в Марамурському, Сучавському та Тіміському повітах, директори та вчителі шкіл з українською мовою викладання, мери та члени селищних рад від СУР у населених пунктах Марамурешу, в яких більшість населення становлять українці, тощо.

Голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький представив діяльність Союзу, розповів про те, як СУР сприяє просуванню прав та інтересів українців Румунії, підтримує та розвиває етнічну, культурну, мовну та релігійну ідентичність, збереження культурної спадщини та дотримання традицій і звичаїв серед української меншини, розвиває партнерські відносини з державними закладами, релігійними установами, школами тощо, сприяє розробці та впровадженню численних проєктів у різних галузях, докладає значних зусиль для підтримки та розвитку освіти рідною українською мовою в Румунії.

У цьому контексті шкільні інспектори української меншини представили законодавчу базу навчання мовами нацменшин, а також значні заходи, що вживаються румунською державою для інтеграції дітей українських біженців у румунські школи. Вони також розповіли про активну участь СУР у забезпеченні якості освіти українською мовою, включаючи надання сучасного обладнання та цифровізації українських шкіл та ліцеїв.

Представники української спільноти в Марамуреші також озвучили й низку проблем, з якими вони наразі стикаються та попросили підтримки Омбудсмана Румунії у виявленні та впровадженні найбільш ефективних і сталих рішень для уникнення поглиблення цих проблем.

Омбудсман Румунії Ренате Вебер та Омбудсман України Дмитро Лубінець відвідали Чернівецьку область України та Марамурський повіт Румунії. У Сігету-Мармаціей вони відвідали педагогічний ліцей імені Тараса Шевченка, в якому усі предмети викладають українською мовою, поклали квіти до пам'ятника Тарасу Шевченку та відвідали місцеву українську православну парафію Воздвиження Чесного Хреста Господнього.

(www.uur.ro)

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – **Іван КОВАЧ** **Василь КАПТАРУ**

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; **ISSN 1223-8988** Adresa redakției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: **vilne.slovo@uur.ro**/ Адреса сайту СУР: **www.uur.ro**

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

В С